

Ako by mala vyzerat' kresba a úroveň grafomotoriky u predškolákov?

Úroveň grafomotoriky, vizuomotoriky a jemnej motoriky je jedným z kľúčových kritérií, ktoré sú posudzované pri nástupe dieťaťa do školy.

Kresba má veľký význam pre osvojovanie si základnej školskej znalosti písať, preto sa sleduje jej úroveň aj pri zisťovaní [školskej zrelosti](#) dieťaťa. Úroveň grafomotoriky, vizuomotoriky a jemnej motoriky je jedným z kľúčových kritérií, ktoré sú posudzované pri nástupe dieťaťa do školy. Kreslenie nám sprístupňuje celkovú úroveň vývinu u dieťaťa. Odhaľuje úroveň zrakového a priestorového vnímania, psychický a emocionálny stav dieťaťa, jeho postoje a vzťahy s okolím. Kresbu možno chápať ako komunikačný prostriedok, ale aj rehabilitačný a terapeutický prostriedok.

Pri diagnostikovaní úrovne grafomotoriky predškoláka sa postupuje od oblasti hrubej a jemnej motoriky, až po spontánnu kresbu. Následne je predmetom sledovania vizuomotorika a lateralita oka a ruky.

Hrubá motorika

V tejto oblasti hovoríme o posudzovaní celkovej pohyblivosti dieťaťa. Sledujeme koordináciu pohybov, udržiavanie rovnováhy a obratnosť. Nedostatočne vyvinutá motorika môže spôsobiť dieťaťu pri nástupe do školy niekoľko problémov. Menej obratné deti často vynechávajú kolektívne športy

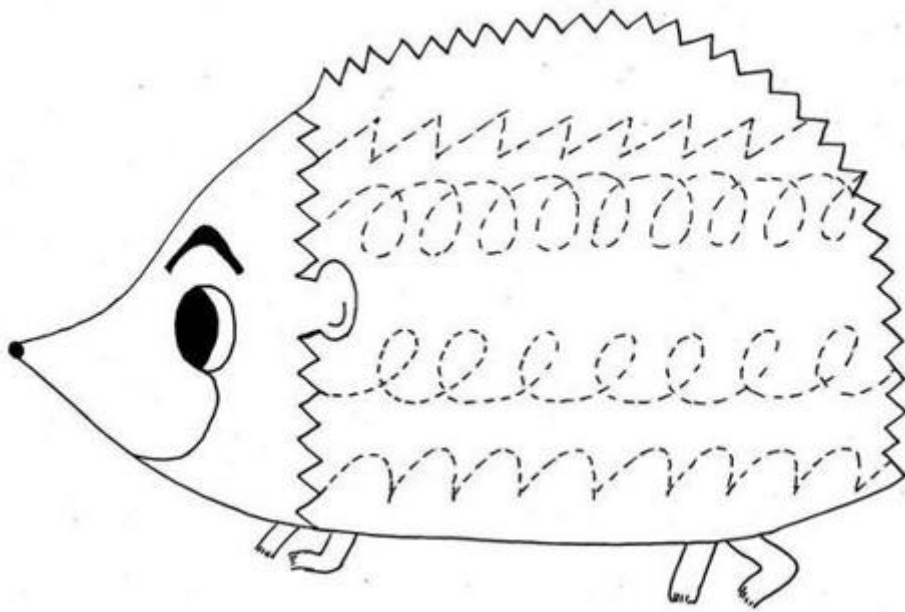
alebo hry. Ak sa aj zapoja, pravidelne zažívajú pocity neúspechu, sú donútené prerušiť hru alebo vynechávať činnosti spojené s koordináciou pohybov. Určitým spôsobom vplýva hrubá motorika aj na vnímanie vlastného tela, priestoru alebo na zrakové vnímanie. Preto je jedným zo základných predpokladov úspechu pri nástupe do školy.

Jemná motorika a grafomotorika

Jemná motorika a grafomotorika sa vyvíjajú v závislosti od mnohých psychických funkcií – vnímanie, pamäť, pozornosť, mentálna vyspelosť. Úroveň motoriky prstov a ruky, schopnosť pracovať so stavebnicami, mozaikami alebo nožnicami, nám dokáže predpovedať grafomotorické schopnosti dieťaťa.

Grafomotorika je súbor psychomotorických činností, ktoré tvoria účelné pohyby, založené na koordinácii oka a ruky. Grafomotorické predpoklady dieťaťa nám môže odhaliť schopnosť kresliť určité grafomotorické prvky. Ak dieťa zvláda kreslenie slučiek a zubov, nemalo by mať väčšia ťažkosti pri písaní písmen. Horný oblúk s vratným ťahom je vrcholná schopnosť dieťaťa v predškolskom veku.

V prípade, že sa predškolákovi v tejto oblasti nedarí, je pravdepodobné, že sa uňho vyskytnú neskôr problémy s písaním. Takýto žiak v škole zlyháva pri osvojovaní si tvarov písmen, jeho písmo je neúhladné až nečitateľné a tempo písania veľmi pomalé. Dieťa vynakladá pri písaní veľkú námahu, a tak všetku svoju pozornosť zameriava na činnosť ruky. To spôsobuje, že ignoruje obsah písaného, čo vedie k väčšej chybovosti.

Úloha na precvičenie grafomotorických prvkov: slučky, zuby, horný oblúk s vratným ťahom /
Zdroj:Pinterest

Prejavy signalizujúce nezrelú úroveň jemnej motoriky a grafomotoriky u predškolača:

- nevyhľadáva činnosti vyžadujúce obratnosť a koordináciu jemných pohybov (stavebnice, ručné práce);
- môže byť menej obratný pri domácich prácach alebo sebaobsluže;
- nevyhľadáva, prípadne odmieta kreslenie a maľovanie;
- má problémy s držaním ceruzky, nemá fixovaný správny úchop troma prstami;
- línie kresby sú kostrbaté, čiary nerovnomerné a neplynulé;
- nevie správne obkresliť základné tvary (štvorec, kruh) ;
- nevie postupovať v kreslení podľa slovných alebo názorných pokynov a inštrukcii;
- obsah spontánnej kresby je chudobný;
- Kresba zodpovedá úrovni kresby mladšieho dieťaťa;
- Pri kreslení prekladá ceruzku z jednej ruky do druhej (nevyhranená lateralita);
- Nevie sa dobre orientovať v priestore (vľavo, vpravo, vpredu, vzadu).

Kresba predškolača

U všetkých detí možno pozorovať podobný spôsob a rozvoj kreslenia – od čmáraníc, cez hlavonožce až po realistickú ľudskú postavu. Pri kresbe predškolača je potrebné všímať si dva aspekty: formálne prevedenie a obsahové.

Formálne prevedie kresby

V tejto oblasti sa zameriavame na vedenie čiar, ich plynulosť, presnosť, nadväznosť čiar, kreslenie podľa predlohy, tlak na podložku. Inými slovami sledujeme pracovné návyky dieťaťa pri kreslení. Ak dieťa zlyháva vo formálnom prevedení kresby, ešte to neznamená, že oproti svojim rovesníkom zaostáva. Obsah vždy prevyšuje formu.

Aké návyky sa pri kreslení sledujú?

- držanie tela;
- držanie pera/ ceruzky;
- poloha ruky pri kreslení;
- uvoľnenie ruky a tlak na podložku.

Obsahové prevedenie kresby

Ak sa zameriavame na obsah kresby u predškolača, všímame si jej členitosť, bohatosť a námetovú rôznorodosť. Obsah kresby vysoko súvisí s celkovou vyspelosťou dieťaťa a je dôležitejší ako formálne prevedenie. Občas sa ale stáva, že obsahové prevedenie nekorešponduje s rozumovými schopnosťami dieťaťa. V praxi možno stretnúť deti, ktorých kresba je podpriemerná, no na základe inteligenčných testov sa umiestnili nad hranicou priemeru. Platí to aj naopak, celkom slušná kresba môže patriť žiakovi s rozumovými schopnosťami typickými pre nižší vek.

V kreslení predškolačov možno vidieť mnoho odlišností a individuálnych rozdielov. Aj napriek tomu možno badať spoločné prvky vývinu kresby postavy. Pre 5 ročné deti je typická jednodimenzionálna kresba, ktorá sa

v približne 6 rokoch mení na dvojdimenzionálnu. V 7 rokoch dochádza k spresneniu proporcií a vo veku 9 rokov sa začína objavovať kresba z profilu. Okrem kresby detskej postavy je osožné všímať si spontánnu kresbu rodiny alebo domu.

Väčšina detí, ktoré dobre kreslia, nemávajú problémy s písaním. Stáva sa však, že deti ktoré rady kreslia, majú neobratný písomný prejav a pomalé tempo. Môže to byť aj naopak – dieťa dobre píše, no nevie kresliť.

Vizuomotorika

Aby mohlo dieťa kresliť a písať, potrebuje byť schopné koordinácie medzi okom a rukou. Táto súhra má vplyv na vedenie čiary medzi líniami, plynulosť a rýchlosť s akou bola čiara prevedená. Úroveň vizuomotorickej koordinácie možno dobre posúdiť na cvičeniach jedným ťahom zameraných na plynulosť. Presnosť čiary nebýva dôležitá, s odchýlkami sa ráta. Pri zložitejších tvaroch je potrebné pohyby opakovať.

V praxi sa psychológovia stretávajú aj s tým, že detská kresba je podpriemerná, no na základe intelligenčných testov sa umiestnili nad hranicou priemeru. / Zdroj: Pinterest

Lateralita

Pred nástupom do školy je nutné vedieť, ktorou rukou bude dieťa písať. Ak predškolač strieda pri kreslení ruku, alebo sme si z iných dôvod nie istí, ktorá ruka je uňho dominantná, je dôležité sa zamerať na zistenie laterality ruky i oka. K posúdeniu potrebujeme informácie z pozorovania spontánnej i zámernej činnosti. Všimame si, ktorá ruka je obratnejšia, častejšie používaná, pretože je zrejmé, že bude dominantná. Jedná sa teda nielen o činnosti ako je kreslenie, strihanie, lepenie, ale pokúsime sa sústrediť aj na bežné činnosti – zhasnutie svetla, používanie lyžice, listovanie v knižke, čistenie zubov, obliekanie. Lateralitu oka zistíme tak, že necháme dieťa pozrieť sa do ďalekohľadu, fľašky alebo papierovej trubičky.

Každá z oblastí, ktoré súvisia s grafomotorickým prejavom dieťaťa, je pri začatí školskej dochádzky veľmi dôležitá. Ak sa vyskytne oslabenie v niektorej z oblastí, môže to mať u žiaka za následok:

- ťažkosti s osvojovaním si písma;
- neplynulé písmo;
- zvýšený tlak na podložku;
- kolísanie veľkosti a sklonu písma;
- zhoršená úprava až nečitateľnosť písma;
- znížená rýchlosť písania;
- zvýšená chybovosť;
- ťažkosti pri učení z vlastných poznámok